ABDURRAHMAN B. AVF

(590 – 652)

- Rasûlullah'ın hayatta iken Cennetle müjdelediği on sahâbîden ve ilk müslümanlardan biri. Kureyş kabîlesinin Zühreoğullarından Hâris'in oğlu olup Câhiliyye devrinde asıl adı Abdulkâ'be veya başka bir görüşe göre Abdu Amr idi. Annesi Şifâ binti Avf b. Adi'l-Hâris b. Zühre b. Kilâb idi.
- Rivâyete göre Abdurrahman Fil Olayı'ndan yaklaşık yirmi yıl sonra dünyaya gelmişti.
- Hz. Peygamber'in Erkam'ın evindeki faaliyetlerine başladığı günlerde İslâm'a giren Abdurrahman'a bu ismi Rasûlullah vermiştir.

- Abdurrahman b. Avf ilk müslümanlardan olmasından dolayı Kureyş'in zâlim tutumuna dayanamayan ashâb ile birlikte Habeşistan'a yapılan iki hicrete de katılmıştı. Nihayet Rasûlullah, ashâbı Medine'ye hicret etmeye teşvik edince, o da diğer ashâb ile birlikte hicret etmişti.

Müslüman Olması

- Abdurrahman bin Avf, ticâretle meşgul olurdu. Bu sebeple çeşitli yerlere ticâret için giderdi. Müslüman oluşunu kendisi şöyle anlatır:
- Peygamber Efendimize peygamberlik emri bildirilmeden bir yıl önce, ticâret için Yemen'e gittiğim zaman, Askelân bin Avâkirü'l-Himyerî'ye misâfir olmuştum. O zât, çok yaşlı idi ve ona her varışımda ona konuk olurdum. O da bana Mekke'den haber sorarak derdi ki:

- İçinizde kendisi hakkında haber ve zikir bulunan zât zuhûr etti mi? Dîniniz hakkında size karşı olan bir kimse var mı?
- Ben de hep, "hayır, yoktur" derdim.
- Nihâyet, Rasûlullah efendimize peygamberlik bildirilip, İslâm dînini insanlara gizlice tebliğ etmeye başladığı sene idi. Yemen'e yine gidip aynı zâta misâfir olduğumda bana dedi ki:
- Ben seni ticâretten daha hayırlı bir müjde ile müjdeleyeyim mi?
- Evet, müjdele.
- Hiç şüphesiz, Allah senin kavminden, kendisinden râzı olduğu, seçtiği bir peygamber gönderdi ve O'na Kitab da indirdi. O, insanları putlara tapmaktan men edecek ve İslâmiyete davet edecek. Hakkı buyuracak ve işleyecek, bâtılı da men ve iptâl edecektir. O, Hâşimoğullarındandır. Siz O'nun dayılarısınızdır. Dönüşünü çabuklaştır! Gidip O'na yardımcı ol! Kendisini tasdîk et ve şu beytleri de Ona götür!

- Yemenli ihtiyârın söylediği beytleri ezberleyip, Mekke-i mükerremeye döndüm ve Hz. Ebû Bekir ile buluştum. Ona, Yemenli ihtiyârın söylediklerini haber verdim. Ebû Bekir dedi ki:
- O kimse, Abdullah'ın oğlu Muhammed'dir. Allahü teâlâ, Onu insanlara peygamber olarak gönderdi. Hemen Ona gidip îmân et!
- Hemen Rasûlullahın evine gittim. Rasûlullah efendimizin beni görünce gülümsedi ve sordu:
- *Arkanda ne haber var, ey Abdurrahman?*
- Yâ Muhammed, bu ne demek?
- *Bana tevdî edilmek üzere o kimsenin seninle gönderdiğini getir, ver. Hiç şüphesiz onu bana gönderen Hımyeroğulları mü'minlerinin üstünlerindendir.*
- Rasûlullah efendimizin bu sözlerini işitince hemen Kelime-i şehâdet getirerek Müslüman olma şerefine kavuştum ve Yemenli ihtiyârın

söylediği beytleri okuyarak, onun anlattıklarını anlattım. Bunun üzerine sevgili Peygamberimiz buyurdu ki:

- *Zaman zaman öyle mü'minler bulunacak ki, onlar beni görmeden bana inanacak ve beni tasdik edeceklerdir. İşte, bunlar, benim gerçek kardeşlerimdir.*

Kanaatkarlığı ve Ticari Zekası

- Hz. Peygamber Medine'de Ensâr ile Muhâcirler arasında kardeşlikler ilân edince Abdurrahman b. Avf ile Ensâr'dan Sa'd b. Rabî'i kardeş ilân etmişti. Ensâr'ın ileri gelenlerinden Sa'd b. Rabî' 'Din kardeşi' Abdurrahman'a şunları söylemişti:
- "Benim bir hayli malım vardır. Bunun yarısını sana veriyorum. Ayrıca iki eşim vardır. Bunlardan birini boşayacağım, iddeti bitince onu nikâhlarsın."
- Bu teklif karşısında Abdurrahman b. Avf ise kardeşine şöyle dedi:
- "Cenâb-ı Allah malını ve aileni sana mübarek eylesin. Senin bu davranışına karşı Allah ecrini versin. Sen yalnız bana çarşının yolunu göster, benim için yeterlidir."

- Abdurrahman b. Avf ticaret hayatını çok iyi bilen Kureyş içinde büyüdüğü için bu işin tam bir uzmanı olarak Medine çarşısında alışverişe başlamış ve Allah ona büyük servet vermişti. Abdurrahman bu ticârî hayatını şöyle anlatır:"Cenâb-ı Allah bana öyle bir nimet verdi ki, bir taşı bile bir yerden kaldırıp başka yere koyduğumda sanki altın oluveriyordu."

Rasulullah’a İlk İmamlık Yapan Kişi

- Muğîre b. Şu'be anlatıyor:
- Hz. Peygamber çıktığı gazvelerin birinde yolda konaklamışken Ashâb'ın bulunduğu yerden biraz uzak bir noktaya çekilip hâcetini defederek abdest alıp döndü. Rasûlullah, ashâbının yanına vardığında ashâb Abdurrahman b. Avf'ın arkasında namaza durmuştu. Muğîre hemen gidip Abdurrahman'a Rasûlullah'ın geldiğini haber vermek istediyse de Rasûlullah buna engel olmuş ve Abdurrahman'ın arkasında namazını kılmıştı. Böylece Hz. Peygamber'in ilk defa arkasında namaz kıldığı kişi Abdurrahman b. Avf olmuştur.

Askeri Başarıları

- Abdurrahman b. Avf, Hz. Peygamber'in bütün gazvelerine katılmış ve ilk İslâm cihad hareketinden en güzel şekilde nasibini almıştı.
- Abdurrahman bin Avf, Hicretin 6. senesinde, Rasûlullah Efendimiz tarafından Kelb kabilesini İslam'a davet etmek için Dûmetü'l-Cendel'e gönderilen 700 kişilik orduya, komutan tayin edildi. Dûmetü'l-Cendel, Tebük şehrinin yakınında olup, büyük bir panayır ve ticâret merkezi idi.
- Sabah namazını mescitte kıldıktan sonra, Peygamber efendimiz onun Dûmetü'l-Cendel'e hareket etmesini ve oranın halkını İslamiyet'e davet etmesini emir buyurdu.
- Dûmet-ül-Cendel'e gidecek ordu, seher vakti Medîne dışındaki Cürüf denilen mevkide toplandı. Peygamber efendimiz, Abdurrahman bin Avf'ın geride kaldığını görünce:

- *“Arkadaşlarından niçin geri kaldın?”* diye sordu.
- Abdurrahman b. Avf: “Yâ Rasûlallah! En son görüşmemin ve konuşmamın sizinle olmasını istedim. Yolculuk elbisem üzerimdedir.” diye cevap verdi
- Abdurrahman bin Avf, başına, siyah pamuklu ve kalın bezden, gelişi güzel bir bez sarmıştı. Peygamber efendimiz, onun sarığını eliyle çözüp, sarığın ucunu iki omuzunun ortasından sarkıtarak bağladı ve,*"Ey İbni Avf! İşte sarığını böyle sar"* buyurdu. Daha sonra eline bir sancak vererek devam etti:
- *Ey İbni Avf! Allahü teâlânın adıyla, O'nun yolunda cihâd et ve Allah’ı inkâr edenlerle çarpış. Zulüm ve taşkınlık yapma. Allah’ın* emri *dâiresinde hareket et. Çocukları öldürme. Eğer o belde ahâlisi senin davetine icâbet ederlerse, o kabîlenin reîsinin kızıyla evlen.*

- Abdurrahman bin Avf, emrine verilen 700 kişilik orduyla birlikte hareket ederek, Dûmetü’l-Cendel'e ulaştı. Kelb kabîlesini, tatlı bir üslûbla İslâma da'vet etti. Üç gün orada kaldıktan sonra, Kelb kabîlesinin reîsi Esbağ bin Amr ve kavminin büyük bir kısmı Müslüman olup, Hıristiyanlığı terk ettiler. Bir kısmı da Hıristiyan olarak kalıp, cizye vermeye râzı oldular.
- Abdurrahman bin Avf, Müslüman olan Esbağ'ın kızı Tümadır ile evlendi. Onunla birlikte Medîne'ye geldi. Tümadır, Abdurrahman bin Avf'ın oğlu Ebû Seleme'nin annesidir. Ebû Seleme ise Medîne'nin yedi büyük fıkıh âlimlerinden biridir.

Cömertliği

- Hz. Peygamber'in vefatından sonra bir gün Medine'de bir heyecan ve kalabalık meydana gelmişti. Bunun sebebini soran Hz. Âişe'ye Abdurrahman b. Avf'ın kervanının şehre yaklaştığı söylenince Hz. Âişe şöyle demişti: "Rasûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştu: *"Abdurrahman sırattan geçerken düşer gibi oldu ama düşmedi."*
- Hz. Âişe'nin bu sözlerini haber alan Abdurrahman beş yüz deve olduğu söylenen bu kervanını sırtındaki yüklerle birlikte tamamen Allah rızası için bağışlamıştı. Develerin sırtındaki malların develerden çok daha değerli olduğu kaydedilmektedir.
- Ashâbın en cömertlerinden biri olduğu bilinen Abdurrahman b. Avf'ın birçok gazvede ve özellikle Tebük gazvesinde Allah yolunda büyük infâklarda bulunduğu bilinmektedir. Ayrıca Hz. Peygamber'in

vefatından sonra Nâdiroğulları mahallesinde sahip olduğu arazisini kırk bin dinâra satarak Rasûlullah'ın zevcelerine dağıtmıştı.

- Hz. Âişe'ye payı getirildiğinde bunu kimin gönderdiğini sormuş, Abdurrahman b. Avf'ın gönderdiği söylenince şöyle demişti: "Hz. Peygamber (s.a.s.), *"Benden sonra Allah'ın sabırlı kulları size karşı şefkatli davranacaktır. Allah, Abdurrahman b. Avf'a Cennet pınarlarından kana kana içmeyi nasip etsin"* buyurmuştu.

Şükrü:

- Nevfel bin İyas hazretleri anlatır:
- Abdurrahman bin Avf, bizi bir gün evine götürdü. Bize tepsi içinde leziz yemekler ikrâm etti. Yemeği önümüze koyunca, ağlamaya başladı. O ağlayınca biz de ağlamaya başladık. Fakat niçin ağladığımızı bilmiyorduk. Sordum:
- Ey Abdurrahman, seni bu kadar ağlatan nedir?
- Biz bu kadar ni'metler içerisindeyiz. Rasûlullah vefât etti. Fakat kendisi ve ehli arpa ekmeğinden bile bir defa olsun doyasıya yemedi. Biz bu yediklerimizin şükrünü nasıl yapacağız? Bunun için ağlarım.

Yönetimde Söz Sahibi Olması

- Hz. Ömer'in hilâfeti sırasında büyüyen devlet ve genişleyen sınırlar karşısında işlerin daha rahat çözülmesi için oluşturulan devlet şûrâsında Abdurrahman b. Avf'ın önemli bir yer aldığını görüyoruz.
- Hz. Ömer şehid edildiğinde yarım kalan namazın tamamlanması için Abdurrahman görevlendirilmişti. Nihayet Hz. Ömer'in tedâvî edilmesinin zor olduğu ve ecelinin yaklaştığı anlaşılınca yeni seçilecek halîfenin belirlenmesi için kurulan şûrâ'da Abdurrahman b. Avf da yer almıştı. Şûrâda bulunanlardan Zübeyr b. Avvâm, Talha b. Ubeydullah ve Sa'd b. Ebi Vakkas haklarından ferâgât edince Şûrâda halîfe adayı olarak üç kişi kalmıştı.
- Hz. Ali, Hz. Osman ve Abdurrahman b. Avf. Abdurrahman da bu husustaki hakkından ferâgât edince adaylar ikiye düşmüştü.

Abdurrahman bu hususta ashâbın ileri gelenleriyle uzun görüşmeler yapmış ve Hz. Ali ve Hz. Osman'dan karara uyacaklarına dair kesin söz aldıktan sonra bu konudaki kanaat ve kararı Hz. Osman'a bey'atin yararlı olacağı hususunda toplanınca, hilâfete Hz. Osman getirilmişti.

Vefatı

- Abdurrahman b. Avf bir hayli yaşlanınca Hz. Osman devrinde çok sâkin bir hayat yaşamış ve nihayet hicretin 32. yılında Medine'de vefat etmişti. Cenaze namazını Hz. Osman kıldırmış, onu kabrine götürürken Hz. Ali şöyle demişti:
- "Ey Avf'ın oğlu! Güle güle ebedî hayata git. Sen bu fânî hayatın en güzel günlerini gördün. Bu revnaklı hayat bulanmadan Âhirete göçüyorsun"
- Sa'd b. Ebi Vakkâs da onun cenazesini taşırken: "Ey koca dağ" diyerek Abdurrahman'ın seciyesindeki sağlamlık ve metâneti ifâde etmişti.
- Abdurrahman, el-Bakî'de medfundur. Medine'de vefat ettiği kesin olarak bilindiği halde Siirt ili Pervari ilçesi yakınında bir mezarın ona izafet edilmesi halkın yakıştırmasından başka bir şey değildir.